Johtava asiantuntija Veli-Pekka Rautava

Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Eduskunnan kirjelmä kansallisen ihmiskaupparaportoijan kertomuksesta 2014

Asiantuntijalausunto K 19/2014 vp – EK 53/2014 vp

Eduskunta hyväksyi kansallisen ihmiskaupparaportoijan vuoden 2014 kertomuksesta kannanoton, jonka mukaan eduskunnalla ei ollut huomautettavaa kertomuksen johdosta, mutta edellytti valtioneuvoston ryhtyvän toimenpiteisiin, joka koskivat ensinnäkin pitkäjänteisen rahoituksen turvaamiseksi ihmiskaupan uhrien auttamiseen osallistuville kansalaisjärjestöille, toiseksi ihmiskauppakoordinaattorin toimintaa koskevan lainsäädännön valmistelemiseksi sekä kolmanneksi sen varmistamiseksi, että ihmiskaupan uhrit tulevat ohjatuksi avun piiriin heti, kun esitutkintaviranomaisilla on perusteltu syy uskoa, että henkilö on ihmiskaupan uhri.

Pitkäjänteisen rahoituksen turvaamiseksi ihmiskaupan uhrien auttamiseen osallistuville kansalaisjärjestöille

Valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisesta koordinaatiosta, joka myötävaikuttaa muun ohella ihmiskaupan vastaisen toiminnan rahoituksen kehittämiseen, on saatu positiivista palautetta keskeisten ihmiskaupan vastaista toimintaa harjoittavien kansalaisjärjestöjentaholta. Valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisen toiminnan verkostoon nimettiin ihmiskaupan vastaista toimintaa tukevan Raha-automaattiyhdistyksen edustajat.

Euroopan unionin sisäisen turvallisuuden rahastosta (ISF) sekä turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastosta (AMIF) avattiin kuuden miljoonan euron suuruiset haut ihmiskaupan vastaiseen toimintaan ja ihmiskaupan uhrien auttamiseen. Myös sisäministeriön koordinoimasta ISF -rahaston kansallisesta ohjelmasta varattiin kuluvalle rahoituskaudelle 280 000 euron rahoitus ihmiskaupan vastaiseen toimintaan muun muassa ihmiskaupan uhreja etsivän työn, uhrien tunnistamisen ja auttamisen kehittämiseen.

Edellä viitatun sisäisen turvallisuuden rahasto-ohjelman osalta, että keväällä 2016 aloitti toimintansa Askelmerkit dialogiseen tunnistamiseen -niminen Pro -tukipiste ry:n yhteydessä toimiva hanke. Siinä muun ohella kehitetään järjestöjen käyttöön soveltuvia työkaluja ihmiskaupan uhrien tunnistamiseen ja heitä koskevan anonyymin tilastotiedon keruuseen. Kyseinen hanke liittyy myös 4.10.2016 hyväksyttyyn Valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisen toimintaohjelman järjestysnumeroltaan toiseen toimenpiteeseen, jolla tehostetaan ihmiskaupan uhrien etsivää työtä, tunnistamista ja auttamista.

Valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisen toimintaohjelman 2. toimenpiteen mukaisesti kehitetään myös sosiaali- ja terveysalan koulutusta ihmiskaupan uhrien tunnistamiseksi ja auttamiseksi. Tältä osalta mainittakoon Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen (STEA) kautta kanavoitavaan rahoituksen osalta, että niin sanotulle HOIKU -hankkeelle päätettiin 15.12.2016 puoltaayhteensä 125 000 euron rahoitusta. Hankkeen toteuttajana on Kansainvälinen siirtolaisuusjärjestö (IOM). Sillä lisätään kolmannen sektorin toimijoiden kykyä tunnistaa ja hoitaa hyväksikäytön vaikutuksia uhrien terveyteen ja hyvinvointiin.

Postiosoite:
Sisäministeriö
PL 26
00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoitteet:
Erottajankatu 2
Helsinki

Puhelin:
Vaihde
0295 480 171
Faksi:
09 1604 4635

Virkasähköpostiosoite:
kirjaamo@intermin.fi
www.intermin.fi

18.05.2016

Ihmiskauppakoordinaattorin toimintaa koskevan lainsäädännön valmisteleminen

Sekä valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisen toiminnan koordinaattori että hänen vetämänsä yhteensovittamissihteeristö on molemmat asetettu 31.12.2017 päättyväksi määräajaksi (määräaikaa jatkettu). Toiminnasta on kerätty kokemuksia, joiden pohjalta harkitaan näiden toimintojen organisointia jatkossa ja niihin mahdollisesti liittyviä sääntelytarpeita.

Ihmiskaupan vastaisen koordinaattorin toimesta lähetettiin 14.7.2017 lausuntokierrokselle muistio, joka käsittelee ihmiskaupan vastaisen toiminnan koordinaation jatkon järjestämistä.

Edellä mainitussa lähdetään siitä, Ihmiskaupan vastaisen toiminnan koordinaation osalta tulee taata riittävä joustavuus organisointitapaa ajatelleen. On myös muistion mukaan otettava huomioon hallitusohjelmassa (Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma 29.5.2015) tavoitteeksi kirjattu sääntelyn nettomääräinen keventäminen ja säädöksille vaihtoehtoisten ohjauskeinojen käytön lisääminen, jolla pyritään muun muassa hallinnollisen taakan keventämiseen. Muistiossa mainitaan myös, että nykyisen kaltainen järjestely, jossa koordinaatiorakenteesta ei ole säädetty laissa, täyttää esimerkiksi Euroopan neuvoston ihmiskauppaa koskevan yleissopimuksen 29 artiklan 2 kohdassa olevan velvoitteen ihmiskaupan vastaisten koordinaatiojärjestelyiden olemassaolosta. Muistion mukaisesti siinä viitattujen seikkojen johdosta ei ainakaan tässä vaiheessa vaikuta tarpeelliselta säätää erikseen lailla valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisesta rakenteesta tai sen toiminnasta.

Ihmiskaupan vastaisen rakenteen jatkokehittämistoimia käsitellään lausuntokierroksen pohjalta valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisen toiminnan yhteensovittamissihteeristössä syyskaudella 2017.

Sen varmistaminen, että ihmiskaupan uhrit tulevat ohjatuksi avun piiriin heti, kun esitutkintaviranomaisilla on perusteltu syy uskoa, että henkilö on ihmiskaupan uhri

Sisäministeriön poliisiosasto nimitti oman poliisivirassa olevan edustajansa ihmiskaupan vastaisen toiminnan koordinaattorin vetämään ihmiskaupan vastaisentoiminnan yhteensovittamissihteeristöön. Poliisin ihmiskaupan vastaisen työn kehittämiseen on myös kiinnitetty huomiota poliisin tulosohjauksessa.

Mainittakoon myös, että Poliisihallitus on uudistanut ohjeensa poliisilaitoksille ja valtakunnallisille yksiköille koskien ihmiskaupparikosten tunnistamista ja tutkintaa heinäkuussa 2015. Ohjeessa on kiinnitetty erityistä huomiota uhrin ohjaamiseen auttamisjärjestelmään ja muun avun piiriin.

Mainittakoon, että 4.10.2016 hyväksytyn Valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisen toimintaohjelman järjestyksessä viidennen toimenpiteen mukaisesti kehitetään esitutkintaviranomaisten ihmiskaupan vastaisia toimenpiteitä. Sen mukaisesti varmistetaan ensinnäkin poliisin ja Rajavartiolaitoksen ihmiskauppaohjeistuksen ajantasaisuus erityisesti uusien rikosmuotojen huomioimisen näkökulmasta (toimi 5.1.). Toiseksi toimintaohjelman mukaisesti lisätään valtakunnallista ja alueellista koulutusta erityisesti seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvän ihmiskaupan tunnistamiseksi ja tutkimiseksi poliisin perus- että täydennyskoulutuksessa (toimi 5.2.).

Lausunto

Edellä mainittujen seikkojen johdosta kyseiset asiat eivät enää anna enää aihetta toimenpiteisiin.